

Consequenties Omgevingswet voor de taak toezicht en handhaving; the bigger picture

Marco Rams (programma ADS)
Marc du Maine (BZK/EB)
Annemarie Goudswaard (BZK/EB)

28 mei 2020

Wat gaan we in dit webinar doen?

- Overzicht veranderingen door Omgevingswet
- Overzicht consequenties Omgevingswet voor taak toezicht en handhaving
- Toelichting welke voorbereiding nodig is

Ten slotte

- Welke ondersteuning wordt geboden
- Van u horen waar extra ondersteuning nodig is

Even voorstellen...

Hoofdlijn:

- Bijna geen nieuwe instrumenten voor toezicht en handhaving
- Wel anders werken
- Een veranderd speelveld

Dus:

Er wordt meer van de medewerker toezicht en handhaving verwacht.

Stelling:

Het vak toezicht en handhaving wordt uitdagender en interessanter!

Poll: Bij welke organisatie werk je en welke functie heb je (1)?

- Gemeente
- Provincie
- Hoogheemraadschap/ waterschap
- Omgevingsdienst
- Veiligheidsregio
- Justitie, OM, politie
- Andere rijksorganisatie
- Adviesbureau
- Anders

Poll: Bij welke organisatie werk je en welke functie heb je (2)?

- Bestuurder
- Manager
- Coördinator
- Technisch medewerker
- Juridische medewerker
- Anders

Wat gaan we in dit webinar doen?

Programma webinar

10:00-10:10 uur: Introductie

10:10-10:40 uur: Impact Omgevingswet op taak toezicht en handhaving

10:40-11:00 uur: Enkele vraagstukken toegelicht

11:00-11:05 uur: Pauze

11:05-11:15 uur: Activiteiten BZK/EB, VNG, UvW, IPO, Rijk en programma ADS

11:15-11:25 uur: Reactie op ontvangen vragen tijdens webinar

11:25-11:30 uur: Afsluiting

HET NIEUWE OMGEVINGSSTELSEL

De 4 verbeteringen

Minder en overzichtelijke regels, meer ruimte voor initiatieven en lokaal maatwerk en vertrouwen als uitgangspunt. Dat is waar de Omgevingswet voor staat. Het doel van een initiatief in de fysieke leefomgeving moet centraal staan in plaats van de vraag: 'mag het wel?'.

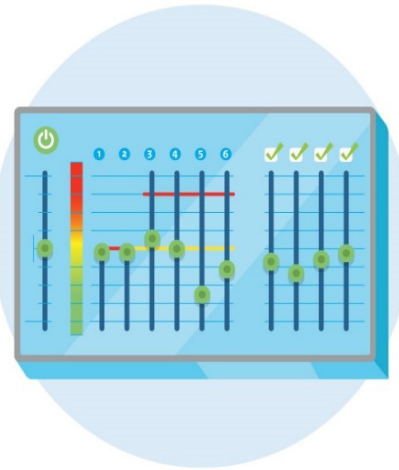
1 Inzichtelijk omgevingsrecht

Van een wirwar aan regels naar een inzichtelijk en voorspelbaar stelsel dat eenvoudig is in gebruik.

2 Leefomgeving centraal

Van een sectorale naar een samenhangende benadering van de leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving.

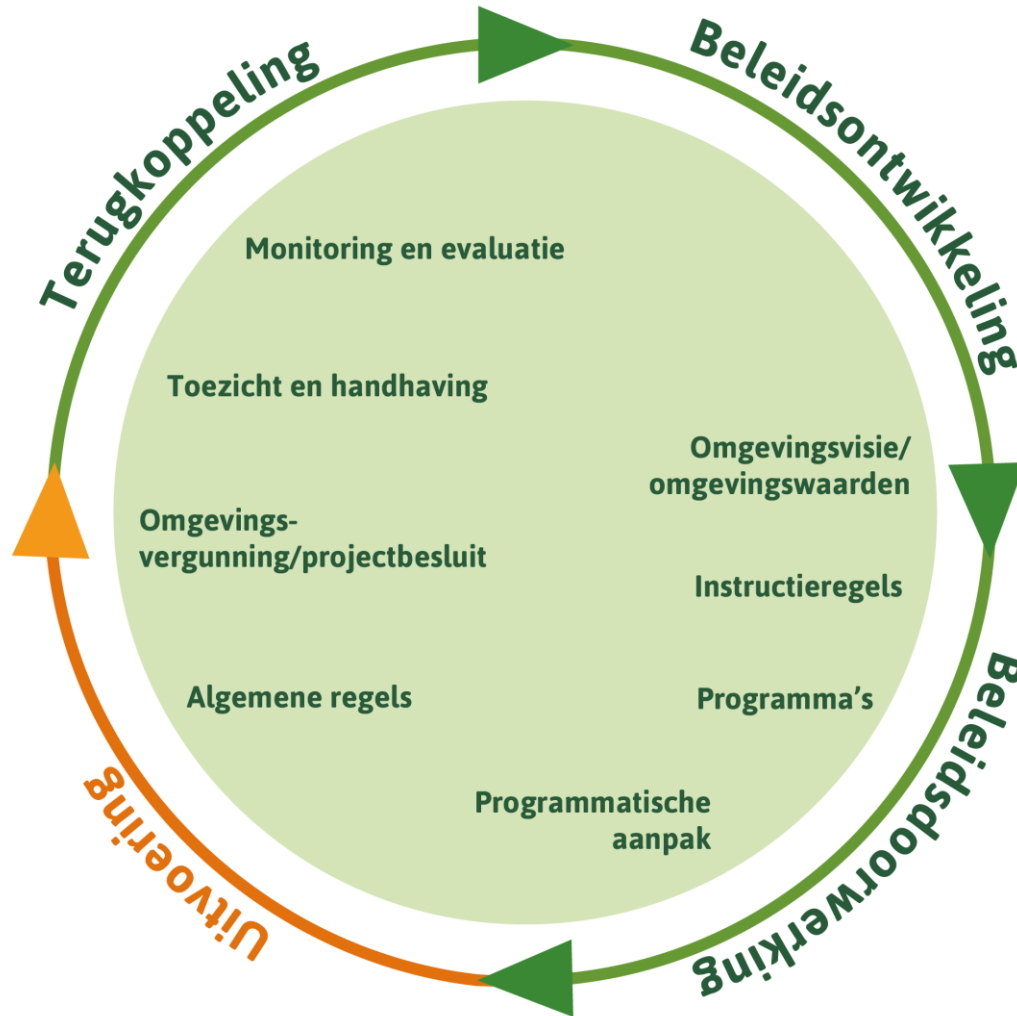
3 Ruimte voor maatwerk

Meer ruimte voor decentrale overheden voor gebiedsgericht maatwerk en het maken van eigen afwegingen.

4 Sneller en beter

Snellere en betere besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving.

Motto Omgevingswet:

Ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit.

De Omgevingswet staat voor een goede balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving.

Wat ook nodig is:

Zorgen dat de naleving van de afspraken (regels en bedoeling wet) goed verloopt.

Toezicht en handhaving blijft belangrijke taak van de overheid.

Welke impact heeft Omgevingswet op toezicht en handhaving:

Aanzienlijke impact.....

Overheid blijft scheidsrechter in speelveld waarin meer ruimte wordt gegeven aan initiatiefnemers. En de spelers en publiek veeleisender worden.

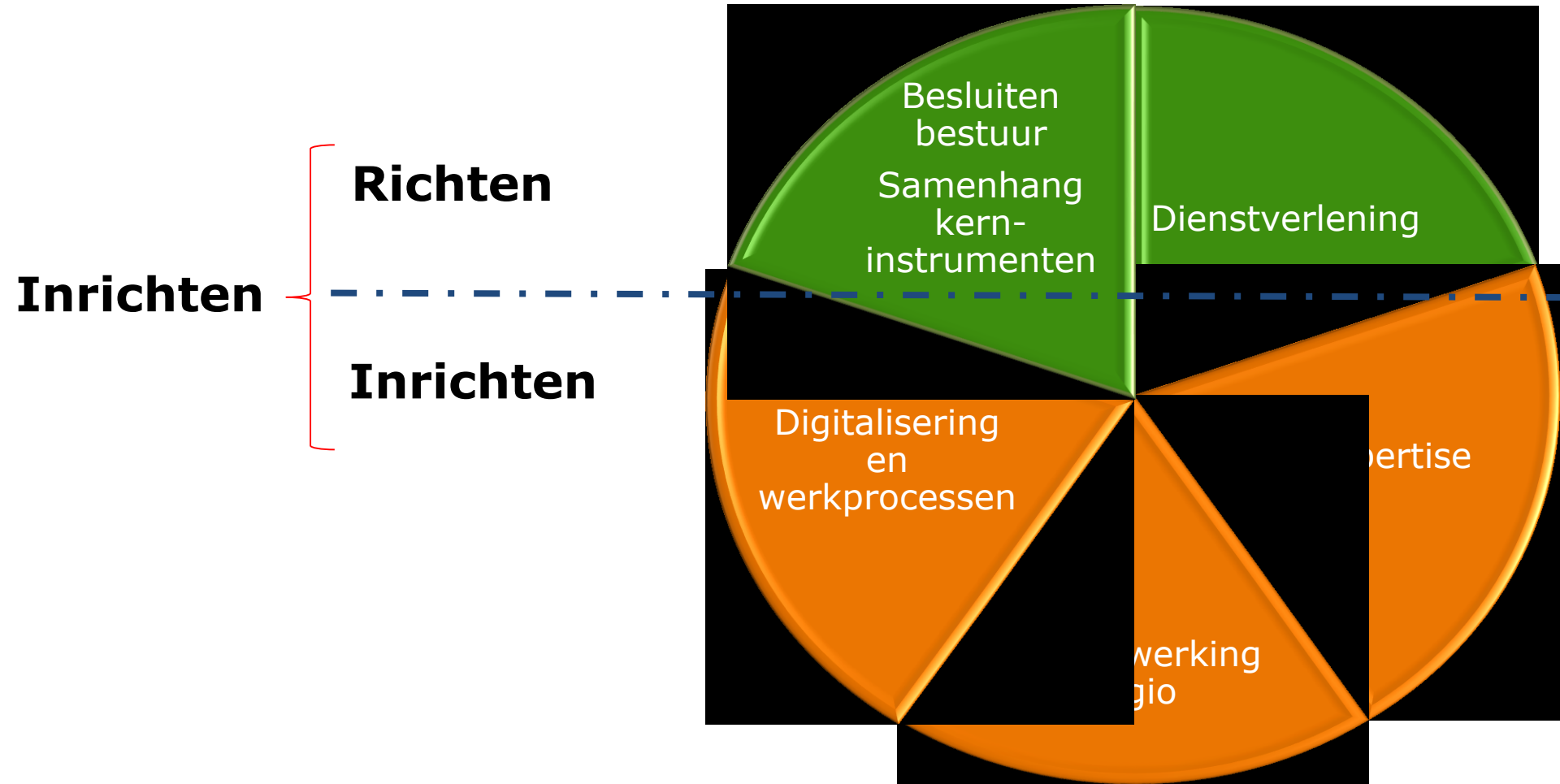
Impact Omgevingswet op toezicht en handhaving

- Nieuw wettelijk instrumentarium waaronder omgevingsplan, waterschapsverordening en omgevingsverordening
- Regels soms op andere plek, enkele gewijzigde normen, nieuwe bestuurlijke boete BRZO bedrijven en cultureel erfgoed
- Activiteit i.p.v. inrichting: ook gevolgen basistakenpakket milieutaken (BTP)
- Minder regels, meer regels op hoofdlijnen >> meer toetsing achteraf i.p.v. vooraf, dus meer kennis en soms snellere reactie nodig. Extra aandacht: zorgplichten
- Data nog belangrijker: wat biedt DSO (niet)?
- Soms andere houding en gedrag: initiatiefnemer centraal

Vragen deelnemers ontvangen?

Annemarie: welke vragen zijn binnengekomen?

Omgaan met verandering: een denkmodel...

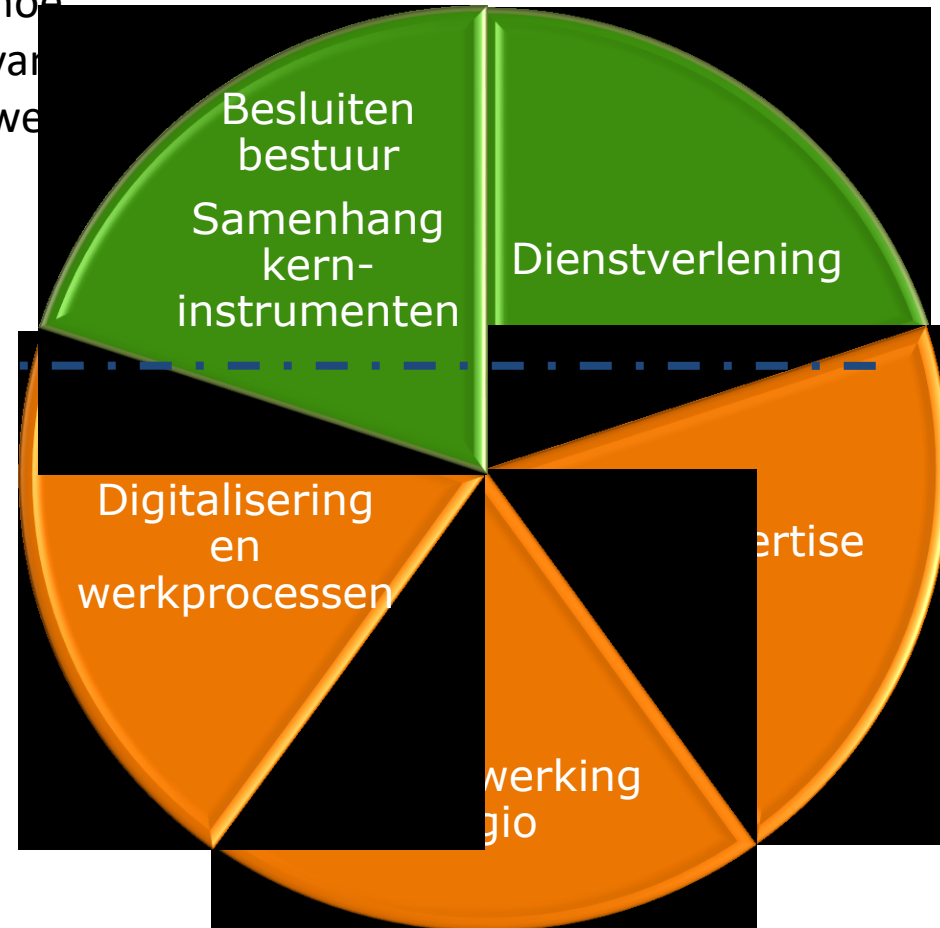

Richten

Welke keuzes worden er gemaakt? Vragen als: hoe omgaan met de bruidsschat, wat is het niveau van dienstverlening, welk kwaliteitsniveau streven we, hoeveel geld hebben we ervoor over?

Inrichten

Uitgangspunten bestuursafspraken en dienstverlening laten doorwerken in werkprocessen. 'Geest van de wet', anders werken, veranderende omgeving plek gegeven. Juridische kwesties, benodigde competenties, samenwerkingsafspraken incl. afstemming bestuursrecht- strafrecht.

Richten (1)

Visie op dienstverlening en samenhang kerninstrumenten vastleggen via bestuur

- Geest van de Omgevingswet
  - Bestuurlijke (politieke) programma's alle bestuurslagen
  - Novi/omgevingsvisies, omgevingsverordening, waterschapsverordening, omgevingsplan
  - Welke taken willen zelf doen en welke beleggen bij uitvoeringsorganisaties

  - Kwaliteitsverbetering resultaat toezicht en handhaving o.a. via Bestuurlijk omgevingsberaad, Uitvoeringsagenda VTH, kwaliteitscriteria VTH > beleidscyclus sluitend maken!
- > Omgevingswet is impuls, zeker geen belemmering

Richten (2)

Visie op dienstverlening en samenhang kerninstrumenten vastleggen via bestuur

- Belanghebbenden o.a.
  - Groeiend aantal klachten, Wob's en verzoek tot handhaving
  - Klantgericht, bereikbaarheid, kwaliteit
- Initiatiefnemers o.a.
  - Zorgplichten, dus soms toelichting geven
  - Anders werken: initiatief staat centraal en niet de regels, meer verantwoordelijkheid bij initiatiefnemers > kent men regels en is men bewust van overtreding, ...

Inrichten (1): Werkprocessen en digitale middelen

- Bestaande werkprocessen T&H Omgevingswetproof maken
- Werkprocessen nieuwe taken
- Procesbeschrijvingen interbestuurlijk en gemeentelijke organisaties beschikbaar bij VNG
- Ook interbestuurlijke PDC beschikbaar (wordt doorontwikkeld)

- DSO-LV en eigen (V)TH-zaaksystemen
- 'Data op orde' via andere digitale middelen zoals Inspectieview, bodemkwaliteitskaarten, et cetera

Inrichten (2): Samenwerken en regio

- Vraagstukken waaronder:
  - Dubbele handhavingsbevoegdheid
  - Handhaving omgevingsplan, waterschapsverordening, omgevingsverordening, projectbesluit: rolverdeling toezicht en handhaving tussen overheidsorganisaties
- Hoe?
  - Samenwerking binnen eigen organisatie (tussen 'afdelingen')
  - Samenwerking bestuursrecht en strafrecht
  - Horizontale samenwerking
  - Samenwerking met de ketenpartners (veel regionaal)

Inrichten (3): Expertise

- Doorwerking van onder andere kwaliteitscriteria VTH en Anders werken
- Kennis onder andere over:
  - Vindplaatsen regels en werking zorgplichten
  - Nieuw: bestuurlijke boete BRZO en cultureel erfgoed
  - Systeemgericht toezicht
- Vaardigheden zoals bestuurlijke sensitiviteit en klantgerichtheid
- Kennisinstructuur
  - Ook: Informatiepunt Omgevingswet

Vragen deelnemers ontvangen?

Annemarie: welke vragen zijn binnengekomen?

Belangrijke vraagstukken (1)

- Inrichting > milieubelastende activiteit
- Veranderde meldingsplichten voor bepaalde activiteiten en introductie informatieplichten
- Zorgplichten vs opleggen maatwerkvoorschriften op grond van rijksregels, waterschapsverordening, omgevingsverordening en omgevingsplan
- Domein Bouwen
  - 'Knip' technisch en ruimtelijk deel
  - Wet kwaliteitsborging voor het bouwen
- Dubbele handhavingsbevoegdheid

Belangrijke vraagstukken (2)

- Strafrechtelijke veranderingen:
  - bestuurlijke boete BRZO en cultureel erfgoed
  - beperkte aanpassing WED (vervallen APV)
- Data- en informatiebeheer op orde: regels binnen handbereik en kennen, DSO, Inspectieview
- Anders werken
- Basistakenpakket uitvoering milieutaken door omgevingsdiensten

Inrichting > activiteit

- Inrichting > activiteit
  - Wat is functioneel ondersteunend?
  - Bedrijvenbestand (inrichtingenbestand) screenen en *eventueel* omzetten naar 'activiteitenbestand': onderzoek wat geschikt is voor goede taakuitvoering
  - Wat betekent dit voor je toezichtsaanpak?
- Doorwerking in nieuw basistakenpakket uitvoering milieutaken VV en T&H omgevingsdiensten namens B&W en GS
  - In september (ovb) webinar BTP door BZK/EB

Dubbele handhavingsbevoegdheid

- Advies met instemming
  - Maak hierover afspraken met je handhavingspartner
  - Ook over aanwijzen toezichthouders
- Ook advies 'zonder instemming' mogelijk relevant voor samenwerkingsafspraken

Data- en informatiebeheer op orde

- Data- en informatiebeheer wordt met Omgevingswet nog belangrijker
- DSO
- Inspectieview
- Overige databronnen

Meld- en informatieplichten

- Grove lijn ontwikkeling is dat initiatiefnemers steeds minder vooraf informatie en/of toestemming overheid nodig hebben
  - Sommige vergunningplichten omgezet in meldplichten
- Introductie begrip informatieplicht
- Via bruidsschat sommige meldplichten vervallen
- Maar ook via omgevingsplan is een activiteit soms toch vergunningplichtig

Zorgplichten

- Algemene zorgplicht en specifieke zorgplichten
  - Ander karakter en status dan huidige zorgplichten, niet meer beperkt tot 'vangnet'
- Zorgplicht als basis voor stellen (concrete) regels
  - Uitdaging: alleen regelen wat echt nodig is
- Flink wennen voor ons allemaal: initiatiefnemers en toezichhouders-handhavers....
- Soms toch maatwerkvoorschriften nodig

- Aankomend najaar sessies over zorgplichten
  - Laat weten waar de pijn zit. En ook of je wilt meedenken. Via Informatiepunt Omgevingswet!

Anders werken

- Uitgangspunt Omgevingswet is onder andere dat de initiatiefnemer cq het initiatief centraal staat
- Wat betekent dit voor de toezichthouder en handhaver?
  - Hoe staat je bestuurder hierin?
  - Wat verwacht omgeving zoals bezorgde burger en verwachtingsvolle ondernemer?
  - Wat wil en kun je als individuele medewerker toezicht en handhaving? En wat verwacht je manager van je?
- Sessies hierover in voorbereiding. Aankomend najaar uitrol. Laat weten waar de pijn. En ook of je wilt meedenken. Via Informatiepunt Omgevingswet!

Vragen deelnemers ontvangen?

Annemarie: welke vragen zijn binnengekomen?

Pauze – break – 5 minuten...

Wat moet op orde zijn voor 2022?

Interbestuurlijk afgesproken voor vergunningverlening en toezicht en handhaving:

- Proces verkennen initiatief ingericht (incl. participatie)
- Vergunningen en meldingen kunnen ontvangen (techniek)
- Vergunningen en meldingen kunnen behandelen (proces)
- Vergunningen en meldingen kunnen beoordelen (beoordeling)

Ook toezicht en handhaving ingericht!

Wat betekent dit concreet?

- Regels kunnen vinden, kennen en kunnen toepassen
- Voorbereid zijn om te beginnen met invulling geven aan 'ja mits' dus 'anders werken'
- Uitvoeringsprogramma T&H Omgevingswetproof gemaakt
  - Zie ook passage in Omgevingsbesluit
  - Overeenkomsten gemeenten en provincies met omgevingsdiensten aangepast
- Afspraken met handhavingspartners gemaakt, onder andere:
  - Dubbele handhavingsbevoegdheid
  - Wat verwacht je van elkaar bij advies 'zonder instemming'
  - Rolverdeling T&H omgevingsverordening, waterschapverordening en omgevingsplan
- Sluiting beleidscyclus
  - Input T&H-informatie voor beleids- en planvorming

Activiteiten van koepels

- BZK/EB: webinar basistakenpakket (najaar), ...
- VNG: <https://vng.nl/rubrieken/omgevingswet>
  - Forum, werksessies voor inrichten behandelproces/ toezicht en handhaving/ samenwerkingsprocessen, vragenuurtje via RIO's, webinars VTH, werkende processen, omgevingstafel, continuering dienstverlening en toezicht en handhaving voor gemeenten en od's, meedoen ontwikkeling oefenaanpak/casussen
- UvW: <https://www.uvw.nl/thema/wet-en-regelgeving/omgevingswet/> o.a. meedoen ontwikkeling oefenaanpak/casussen
- IPO: meedoen ontwikkeling oefenaanpak/casussen
- Rijk: handreiking toezicht en handhaving Omgevingswet rijkspartijen, rijkswerkgroep toezicht en handhaving, oefenaanpak Rijk vergunningverlening

Activiteiten ADS

- ADS: <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/>
  - Interbestuurlijke PDC en zaaktypencatalogus beschikbaar
  - Gesprekstarter
  - Webinar toezicht horecabedrijf volgens regels Omgevingswet (DCMR i.s.m. ADS): 25 juni
  - Uitbreiding informatie website over toezicht en handhaving
  - Oefenaanpak ADS: diverse casussen
  - Sessie(s) 'wat betekent anders werken voor T&H': najaar
  - Sessie(s) 'toezicht en handhaving zorgplichten': najaar
  - Regionale sessie(s) en trajecten door de RIO's

Vragen deelnemers ontvangen?

Annemarie: welke vragen zijn binnengekomen?

Vragen deelnemers ontvangen?

Annemarie: welke vragen zijn binnengekomen?

Vragen na dit webinar?

Bezoek en/of bel het Informatiepunt Omgevingswet!

<https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/contact/>